

Europese Commissie publiceert voorstel RADICALE HERVORMING PRODUCTAANSPRAKELIJKHEID

De Europese Commissie heeft op 6 oktober 2022 haar langverwachte voorstellen voor de hervorming van de Europese regels inzake productaansprakelijkheid gepubliceerd. De huidige Richtlijn inzake productaansprakelijkheid (85/374/EEG) dateert uit 1985 en is al meer dan 35 jaar vrijwel ongewijzigd. De herziening is daarom een logische ontwikkeling, gelet op alle technische ontwikkelingen van de laatste decennia.

De Richtlijn productaansprakelijkheid schept een kader voor risicoaansprakelijkheid voor producten met gebreken binnen de hele Europese Unie (EU). Dat betekent dat partijen met een claim (lees: slachtoffers) geen schuld van de producent hoeven aan te tonen om met succes een vordering in te stellen.

Vanuit praktisch en juridisch oogpunt is de herziening relevant. De herziening breidt het aantal vorderingen en schadevergoedingsacties uit. Daarnaast wordt ingespeeld

op de behoefte om consumenten beter te beschermen (en hen sneller hun recht te laten halen). Samen met andere hervormingen, zoals de komende regels over collectieve acties/massaclaims, ziet onze afdeling Product Compliance & Liability nu een fundamentele verschuiving in het Europese risicolandschap. Voor zowel fabrikanten als leveranciers van producten.

Wat betekent dit meer in detail?

De Richtlijn productaansprakelijkheid bevat een risicoaansprakelijkheidsregeling om eisers in staat te stellen op eenvoudige wijze schade-

vergoeding te eisen voor producten met gebreken. Om onder de huidige regels een vordering in te dienen, hoeft een eiser geen fout van de 'producent' (gewoonlijk de fabrikant of importeur van het product) te bewijzen. Hij hoeft alleen maar te bewijzen dat:

- het product defect was;
- hij schade heeft geleden; en
- er een causaal verband bestaat tussen het gebrek en de door de eiser geleden schade.

Deze risicoaansprakelijkheidsregeling bestaat naast schuldvordering voor producten met gebreken, zoals onrechtmatige daad of wanprestatie/niet-deugdelijke nakoming van contractuele afspraken in het nationale recht van de lidstaten. De huidige Richtlijn productaansprakelijkheid is al meer dan 35 jaar vrijwel ongewijzigd (met slechts kleine wijzigingen in 1999), en de Europese Commissie is tot de conclusie gekomen dat er nu updates nodig zijn om de consument beter te beschermen. Vooral gezien de nieuwe risico's en uitdagingen die 'connected' producten, kunstmatige intelligentie (AI), het toenemende belang van gegevensbeveiliging, activiteiten in het kader van de circulaire economie, online handel en andere nieuwe marketingmethoden met zich meebrengen.

Welke producten vallen onder het toepassingsgebied?

Alle producten die in het kader van een commerciële activiteit binnen de EER in de handel worden gebracht of in gebruik worden genomen, vallen onder de nieuwe regels. Met de voorgestelde hervormingen wordt

Update Richtlijn nodig om consument beter te beschermen

het toepassingsgebied van alles wat als 'product' wordt gezien uitgebreid. Denk aan digitale productiebestanden (bijvoorbeeld voor 3D-printers), software en AI-systemen. Voor software geldt dat het niet uitmaakt of deze in een apparaat is ingebouwd of als zelfstandig digitaal product op de markt wordt gebracht. Ook speelt de wijze van levering en gebruik geen rol in deze kwalificatie (bijvoorbeeld opgeslagen op een apparaat of toegankelijk via cloudtechnologieën).

Vermeldenswaardig is ook dat diensten in de regel buiten het toepassingsgebied blijven. Maar bepaalde *related services* zullen wél binnen het toepassingsgebied vallen. Deze worden gedefinieerd als 'digitale diensten die op zodanige wijze in een product zijn geïntegreerd of ermee zijn verbonden, dat het product zonder de dienst een of meer van zijn functies niet zou kunnen vervullen'. Een voorbeeld van een verbonden dienst is de voortdurende levering van verkeersgegevens aan een navigatiesysteem, waaruit productaansprakelijkheidsrisico's kunnen volgen.

Waarom is de hervorming zo belangrijk?

De voorgestelde hervormingen van de Richtlijn productaansprakelijkheid zijn verstrekkend en zullen wezenlijke gevolgen hebben voor de aansprakelijkheid van spelers in de maakindustrie. In onze optiek zijn (samengevat) de belangrijkste wijzigingen als volgt:

1. Invoering van risicoaansprakelijkheid voor gebreken die het gevolg zijn van cyberbeveiligingsrisico's, connectiviteitsrisico's en software-updates (of het ontbreken daarvan).
2. Uitbreiding van het toepassingsgebied van de verhaalbare schade van lichamelijk letsel, overlijden en schade aan persoonlijke eigendommen tot verlies of beschadiging van gegevens en medisch erkende schade aan de psychische gezondheid.
3. Afschaffing van de minimumdrempel van 500 euro voor schade aan eigendom en uitbreiding van de regels tot vorderingen voor schade aan eigendom dat zowel voor beroeps- als voor privédoeleinden wordt gebruikt.
4. Uitbreiding van de niet-limitatieve lijst van factoren, waarmee bij de beoordeling van het gebrek rekening moet worden gehouden, bijvoorbeeld met eisen inzake productveiligheid, interventies van marktdeelnemers of regelgevers (zoals het terugroepen van producten), voorzienbaar verkeerd gebruik en zelflerend vermogen (wanneer een eiser aantoonde dat een product niet voldoet aan dwingende veilig-

heidsvoorschriften van EU- of nationaal recht ter bescherming tegen het risico van schade die zich heeft voorgedaan, wordt de gebrektheid van het product vermoed).

5. Bekendmaking van technische informatie door de fabrikant. Bij gebreke van het vrijgeven van dergelijke informatie door de fabrikant (in rechte), kan dit leiden tot een vermoeden van bestaan van een gebrek aan het product.
6. Verlichting van de bewijslast bij de rechtbank ten behoeve van het slachtoffer, zoals in wetenschappelijke of technisch ingewikkelde gevallen waarin het voor het slachtoffer lastig is om aansprakelijkheid te bewijzen (bijvoorbeeld gevallen van geneesmiddelen of AI) of bij een duidelijk gebrek (zoals een glazen fles die bij normaal gebruik ontploft).
7. Nieuwe aansprakelijkheid voor onlinemarktplaatsen, waaronder de risicoaansprakelijkheid van een aanbieder van leveringsdiensten wanneer er geen fabrikant, importeur of gemachtigde vertegenwoordiger in de EU is gevestigd. Een online marktplaats kan in bepaalde gevallen aansprakelijk worden gesteld wanneer deze niet binnen een (1) maand na een verzoek identificeert wie het product heeft geleverd.
8. De termijn voor het instellen van vorderingen blijft drie (3) jaar (dit vanaf de dag waarop de eiser kennis heeft of redelijkerwijs kennis had moeten hebben van de schade, het gebrek en de identiteit van de betrokken marktdeelnemer die aansprakelijk is), met een termijn van tien (10) jaar waarna het recht om vorderingen in te stellen vervalt (vanaf de datum waarop het product dat de schade heeft veroorzaakt in de handel is gebracht). Nieuw is dat deze *long stop*-bepaling kan worden verlengd tot vijftien (15) jaar wanneer de symptomen van lichamelijk letsel zich traag openbaren.

Welke gevolgen heeft dit voor spelers in de markt?

De voorgestelde hervormingen komen bovenop een pakket aan andere nieuwe parallelle beleidsinitiatieven met betrekking tot collectieve

acties/massaclaims, activiteiten in het kader van de circulaire economie en cyberbeveiliging. Gezamenlijk zullen deze hervormingen de aansprakelijkheidsrisico's voor alle fabrikanten en leveranciers die producten op de EU-markt brengen, wezenlijk veranderen.

In het bijzonder moet in de context van de voorgestelde hervormingen van de Richtlijn productaansprakelijkheid rekening worden gehouden met de nieuwe EU-wetgeving

Toepassingsgebied productaansprakelijkheid wordt uitgebreid

inzake collectieve acties/massaclaims die vanaf juni 2023 van toepassing zal worden

en die consumentengroepen in staat zal stellen collectieve acties in te stellen. De nieuwe wetten inzake collectieve acties betekenen een grondige herziening van het Europese landschap van collectieve acties: er worden in alle lidstaten van de EU mechanismen ingevoerd voor collectieve acties, dit naast een nieuw grensoverschrijdend mechanisme voor het instellen van collectieve acties in meerdere EU-landen tegelijk. Deze nieuwe regels zijn specifiek bedoeld om groepen consumenten in staat te stellen via vertegenwoordigende instanties op grote schaal vorderingen tegen bedrijven in te stellen.

Wanneer gelden de nieuwe regels?

We verwachten dat de nieuwe regels eind 2023 of in 2024 in werking kunnen treden. Door de opgenomen overgangperiode van 12 maanden zouden de nieuwe regels van toepassing zijn op producten die na afloop van de 12 maanden en dus in 2024 of 2025 in de handel worden gebracht. De huidige regels blijven van toepassing op vorderingen voor producten die vóór die datum in de handel zijn gebracht. Belangrijk is dat de lidstaten de Richtlijn productaansprakelijkheid nog in hun nationale wetten moeten implementeren. Aanbevelenswaardig voor de industrie is wel om hier nu al op te gaan voorsorteren. ●

Mr. M. (Martin) Krüger
De auteur is advocaat/partner Product Compliance & Liability bij MAAK Advocaten te Amsterdam.